

Bruselis, 2017 12 06
COM(2017) 821 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS VADOVŲ
TARYBAI, TARYBAI IR EUROPOS CENTRINIAM BANKUI**

**BAIGIAMA KURTI EUROPOS EKONOMINĖ IR PINIGŲ SĄJUNGA. VEIKSMŲ
PLANAS**

1. IVADAS

Nuo pirmųjų euro monetų ir banknotų atsiradimo mūsų kasdieniame gyvenime praėjo beveik šešiolika metų. Dabar šią valiutą kasdien naudoja 340 mln. europiečių 19-koje euro zonos valstybių narių. Tai antra dažniausiai naudojama valiuta pasaulyje. Eurą savo valiuta pasirinko arba su euru susiejo savo valiutą šešiasdešimt kitų pasaulio valstybių ir teritorijų, kuriose gyvena 175 mln. žmonių.

2008 m. Europą ištikusi finansų ir ekonomikos krizė, kurios pasekmes tebejaučiame šiandien, prasidėjo ne euro zonoje, tačiau atskleidė tam tikrus jos institucinius trūkumus. Skubiai reaguojant į neatidėliotinus uždavinius buvo priimtos kelios priemonės. Jomis buvo nustatytos naujos finansinės užkardos, teikiama pagalba labiausiai nukentėjusioms šalims ir pagerintas politikos koordinavimas ES lygmeniu. Jomis sugriežtintos fiskalinės ir finansinės taisyklės, kad krizė toliau nesiplėstų. Europos Centrinio Banko vykdomi pinigų politikos veiksmai taip pat turėjo lemiamos reikšmės.

Ilgą laiką ekonominio augimo nebuvo arba jis buvo mažas, tačiau **ryžtingos pastangos visais lygmenimis jau duoda rezultatų** – dabar Europa sparčiai atsigauna. Visų valstybių narių ekonomika auga ir jau keletą metų iš eilės bendras ES vidutinis augimas siekia maždaug 2 proc.¹ ES ir euro zonos ekonominės nuotaikos yra geriausios nuo 2000 m. Nedarbo lygis – žemiausias nuo 2008 m. pabaigos. Visuomenės parama eurui euro zonoje – tvirčiausia nuo tada, kai 2002 m. įvesti euro banknotai ir monetos². Tačiau, kaip pradėdama kadenciją pareiškė dabartinės sudėties Komisija, krizė nesibaigia, kol nedarbas tebėra toks didelis: 2017 m. spalio mėn. euro zonoje nedirbo 14,3 mln. žmonių.

Reikėjo pasimokyti iš svarbios krizės laikotarpio patirties. Susijusios problemos jau buvo aiškiai nurodytos **2015 m. birželio mėn. paskelbtame Penkių pirmininkų pranešime**.³ Nuo to laiko daug buvo padaryta siekiant sustiprinti ekonominę ir pinigų sąjungą konkrečiais veiksmais. Vykdamas Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą buvo pateikiama aiškesnių gairių visai euro zonai ir skiriama daugiau dėmesio socialiniams aspektams. Įsteigus Europos fiskalinę valdybą ir nacionalines produktyvumo tarybas, pagerėjo ekonomikos valdymas. Techninė pagalba valstybėms narėms padidinta įsteigiant Paramos struktūrinėms reformoms tarnybą. Imtasi svarbių veiksmų siekiant sukurti bankų sąjungą⁴ ir kapitalo rinkų sąjungą⁵: visų pirma tuo pat metu pateiktos bankų sektoriaus rizikos mažinimo ir rizikos pasidalijimo priemonės. Be to, siekiant padidinti atsakomybę visais lygmenimis vyko aktyvesnis dialogas su nacionaliniais ir Europos politiniais veikėjais bei socialiniais partneriais.

Todėl euro zonos struktūra tapo kaip niekad atspari, tačiau ji dar nėra sukurta. **Diskusijoms skirtame dokumente dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities**⁶ ir Diskusijoms skirtame dokumente dėl ES finansų ateities⁷, kuriuos Komisija pateikė imdamasi tolesnių veiksmų pagal **Baltąją knygą dėl Europos ateities**⁸, primenama dabartinė padėtis ir nubrėžiamas galimas tolesnis kelias iki 2025 m.

¹ 2017 m. rudens Europos ekonominė prognozė, Institucijos dokumentas Nr. 63.

² „Eurobarometro“ greitoji apklausa Nr. 458, 2017 m. gruodžio 4 d.

³ „Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas“, Jeano-Claude'o Junckerio pranešimas, parengtas glaudžiai bendradarbiaujant su Donaldu Tusku, Jeroenu Dijsselbloemu, Mario Draghi'u ir Martinu Schulzu, 2015 m. birželio 22 d.

⁴ Visų pirma žr. COM(2017) 592 *final*, 2017 m. spalio 11 d.

⁵ COM(2017) 292 *final*, 2017 m. birželio 8 d.

⁶ COM(2017) 291 *final*, 2017 m. gegužės 31 d.

⁷ COM(2017) 358 *final*, 2017 m. birželio 28 d.

⁸ COM(2017) 2025 *final*, 2017 m. kovo 1 d.

Akivaizdu, kad Europa atgauna jėgas. Dabar yra ir ekonominių, ir politinių **galimybių**, be to, teigiami pokyčiai skatina veikti toliau. Negalima sustoti. Stogas turi būti taisomas, kol šviečia saulė.

2017 m. rugsėjo 13 d. pranešime apie Sąjungos padėtį⁹ Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris išdėstė siekį

kurti **vieningesnę, stipresnę ir demokratiškesnę Sąjungą** ir nurodė, kad Europos ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimas yra esminė veiksmų plano dalis rengiantis vadovų susitikimui Sibiu, kurį Pirmininkas D. Tuskas paskelbė įvyksiant 2019 m. gegužės 9 d. ir kuriame turėtų būti priimti tolesni sprendimai dėl Europos ateities.

Šis klausimas įtrauktas ir į **Vadovų darbotvarkę**¹⁰, kuria remdamiesi ES vadovai planuoja 2017 m. gruodžio 15 d. surengti euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimą ir aptarti sprendimų dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ir bankų sąjungos priėmimo tvarkaraštį. Taip pat 2018 m. birželio 28–29 d. planuojamas specialus posėdis, skirtas konkrečioms sprendimams priimti.

Europos ekonominė ir pinigų sąjunga šiandien

Šaltinis: Europos Komisija

Pranešime apie Sąjungos padėtį išsakytas raginimas siekti vienybės, veiksmingumo ir demokratinės atskaitomybės yra ypač svarbus norint sukurti ekonominę ir pinigų sąjungą.

- **Vienybė.** Eurą – bendra ES valiuta ir tai, kas nustatoma euro zonai, turėtų būti nustatoma kartu su ateityje eurą įsivesti ketinančiomis valstybėmis narėmis ir joms taikoma. Išskyrus Jungtines

⁹ Komisijos Pirmininko J.-C. Junckerio pranešimas apie Sąjungos padėtį 2017 m., 2017 m. rugsėjo 13 d.

¹⁰ „Vadovų darbotvarkė. Mūsų bendros ateities kūrimas“, Europos Vadovų Tarybos patvirtinta 2017 m. spalio 20 d.

Karalystę ir Daniją, **visos kitos euro zonai nepriklausančios valstybės narės yra teisiškai įsipareigojusios ilgainiui įsivesti eurą.**¹¹ Be to, Jungtinei Karalystei palikus Sąjungą, euro zonos valstybių ekonomika sudarys apie 85 proc. viso ES bendrojo vidaus produkto. ES politinė ir ekonominė integracija, kurios pagrindas yra bendroji rinka, reiškia, kad euro zonai priklausančių ir jai nepriklausančių valstybių narių ateitis jau yra susijusi, o tvirta ir stabili euro zona labai svarbi jos narėms, o taip pat ir visai ES. Todėl ši dokumentų rinkinį sudarančiuose pasiūlymuose atsižvelgiama į euro zonai priklausančių ir jai nepriklausančių valstybių narių, kaip tarpusavyje susijusių ekonominės ir pinigų sąjungos dalių, poreikius ir interesus.

- **Veiksmingumas.** Tvirtesnei ekonominei ir pinigų sąjungai reikia **tvirtesnio valdymo ir veiksmingesnio turimų išteklių naudojimo.** Iš dabartinės sistemos matyti, kad beprecedentei krizei įveikti buvo priimti labai skirtingi sprendimai. Todėl kartais priemonių daugėjo, o taisyklės tapo vis sudėtingesnės, o tai lemia sudėtingumą ir kelia dubliavimo riziką. Valdymą ir sprendimų priėmimą sustiprintų didesnė sinergija, racionalizuotos procedūros ir tarpvyriausybinių susitarimų pagal **ES teisinę sistemą.** Siekiant ir veiksmingumo visus šiandienos dokumentų rinkinyje Komisijos siūlomus pokyčius galima įgyvendinti remiantis galiojančiomis ES sutartimis.
- **Demokratinė atskaitomybė.** Sukurti ekonominę ir pinigų sąjungą – tai ir prisiimti didesnę **politinę atsakomybę,** ir užtikrinti didesnę **skaidrumą** nustatant, kas ir kokius sprendimus priima skirtingais lygmenimis. Tam reikia, kad priimant sprendimus Europoje aktyviau dalyvautų piliečiai, būtų daugiau diskutuojama nacionaliniu lygmeniu, taip pat būtų užtikrinama, kad ir nacionaliniai parlamentai, ir Europos Parlamentas turėtų pakankamai galių prižiūrėti ES ekonominį valdymą. Dėl to turėtų taip pat padidėti atsakomybė už kolektyvinius sprendimus ir atvirumas apie jų priėmimo ir pranešimo būdą.

Pastaraisiais metais apie ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimą buvo pareikšta daug nuomonių. Nuomonės gali skirtis, tačiau **bendrai sutariama,** kad reikia siekti tolesnės pažangos. Šiame procese taip pat aktyviai dalyvavo Europos Parlamentas¹², svarbios diskusijos vyko Euro grupės posėdžiuose¹³.

Šiame komunikate pateikiama šiandien Komisijos pristatomų iniciatyvų pagrindimo ir turinio santrauka. Toliau primenama, kad šis rinkinys įtrauktas į platesnį **ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo iki 2025 m. veiksmų planą** ir jame nustatytas ateinančių 18 mėnesių veiksmų tvarkaraštis.

¹¹ Iš euro zonai nepriklausančių valstybių narių Danija ir Bulgarija savo valiutą su euru susiejo nuo euro įvedimo 1999 m. Kitaip nei Danija, Bulgarija nedalyvauja valiutų kurso mechanizme II, tačiau levas yra susietas su euru pagal valiutų valdybos principus.

¹² Visų pirma žr. 2017 m. vasario 16 d. Europos Parlamento rezoliucijas dėl i) euro zonos biudžeto pajėgumo (2015/2344(INI)), ii) galimų dabartinės Europos Sąjungos institucinės sąrangos pakeitimų ir korekcijų (2014/2248(INI)) ir iii) Europos Sąjungos veikimo gerinimo remiantis Lisabonos sutarties teikiamomis galimybėmis (2014/2249(INI)).

¹³ Visų pirma žr. 2017 m. lapkričio 6 d. Euro grupės posėdžio tema „Ekonominės ir pinigų sąjungos fiskalinis pajėgumas ir fiskalinės taisyklės“, 2017 m. spalio 9 d. posėdžio tema „Ekonominės ir pinigų sąjungos ateitis. Europos stabilumo mechanizmo vaidmuo“ ir 2017 m. liepos 10 d. posėdžio tema „Tolesni veiksmai, susiję su ekonominės ir pinigų sąjungos ateitimi“ protokolus.

2. ŠIANDIEN PRISTATOMOS INICIATYVOS

Kaip skelbta Pranešime apie Sąjungos padėtį 2017 m. ir prie jo pridedamame ketinimų rašte, šiandien pristatomomis iniciatyvomis nustatomi tolesni ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo veiksmai.

Šiandien pristatomo dokumentų rinkinio apžvalga

Šiandien Komisija pateikia šiuos pasiūlymus ir iniciatyvas:

- *pasiūlymą įsteigti Europos valiutos fondą, įtvirtintą Sąjungos teisės sistemoje;*
- *pasiūlymą į Sąjungos teisinę sistemą įtraukti esmines Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje nuostatas, atsižvelgiant į Stabilumo ir augimo pakte įtvirtintą ir nuo 2015 m. sausio mėn. Komisijos nustatytą deramą lankstumo principą;*
- *komunikatą dėl naujų biudžeto priemonių, skirtų stabiliai euro zonai pagal Sąjungos sistemą;*
- *2018–2020 m. laikotarpiui 1) tikslinius Bendrųjų nuostatų reglamento pakeitimus siekiant sutelkti ES lėšas nacionalinėms reformoms remti ir 2) pasiūlymą sustiprinti Struktūrinių reformų rėmimo programą;*
- *komunikatą dėl Europos ekonomikos ir finansų ministro.*

Pasiūlymas įsteigti Europos valiutos fondą

Šis pasiūlymas grindžiamas gerai veikiančia Europos stabilumo mechanizmo struktūra – siūloma įsteigti **Europos valiutos fondą**, įtvirtintą Sąjungos teisės sistemoje. Apie tai jau skelbta Penkių pirmininkų pranešime, jį įsteigti ragino ir Europos Parlamentas, pabrėždamas, kad Europos valiutos fondui turi būti suteiktas deramas skolinimo ir skolinimosi pajėgumas ir aiškiai apibrėžti jo įgaliojimai¹⁴.

Europos stabilumo mechanizmas buvo sukurtas 2012 m. spalio mėn. krizės įkarštyje. Dėl tuometinių įvykių reikėjo skubiai rasti tarpvyriausybinių sprendimą. Tačiau jau tada buvo aišku, kad tą patį tikslą būtų galima pasiekti ir remiantis ES sutartimis, kaip nurodyta, pavyzdžiui, Komisijos „Stiprios ir veiksmingos ekonominės ir pinigų sąjungos projekte“¹⁵.

Bėgant metams tapo akivaizdu, kad Europos stabilumo mechanizmo reikšmė lemiamą padedant išlaikyti euro zonos finansinį stabilumą. Juo pasinaudojant buvo teikiama papildoma finansinė parama sunkumų patiriančioms euro zonos valstybėms narėms. Transformuojant jį į Europos valiutos fondą sustiprės jo **institucinis įtvirtinimas**. Taip bus sukurta sinergija su ES sistema, visų pirma atsižvelgiant į ES finansinių išteklių skaidrumą, teisinę peržiūrą ir veiksmingumą, taigi valstybėms narėms bus teikiama geresnė parama. Be to, bus pagerintas tolesnis bendradarbiavimas su Komisija ir atskaitomybė Europos Parlamentui. Tačiau būdas, kuriuo nacionalinės vyriausybės turi atsiskaityti savo nacionaliniams parlamentams, nepasikeis, išliks ir dabartinio Europos stabilumo mechanizmo įsipareigojimai.

Iniciatyva įgyvendinama teikiant pasiūlymą dėl Tarybos reglamento, kuriam turi pritarti Europos Parlamentas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 352 straipsnį. 352 straipsnyje numatyta, kad Europos stabilumo mechanizmas gali būti integruotas į Sąjungos sistemą, nes tai reikalinga **euro**

¹⁴ 2017 m. vasario 17 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl euro zonos biudžeto pajėgumo (2015/2344(INI)).

¹⁵ COM(2012) 777, „Stiprios ir veiksmingos ekonominės ir pinigų sąjungos projektas“, 2012 m. lapkričio 28 d.

zonos finansiniam stabilumui užtikrinti¹⁶, o Sutartyse nenumatytas joks kitas ES teisinis pagrindas pasiekti šį konkretų tikslą¹⁷. To straipsnio 2 dalyje aiškiai nustatytas nacionalinių parlamentų vaidmuo. Praeityje keli reikšmingi sprendimai, kuriais buvo sudarytas pagrindas kurti ekonominę ir pinigų sąjungą, buvo pagrįsti 352 straipsnį atitinkančiu straipsniu. Pavyzdžiui, sprendimai dėl Europos bendradarbiavimo pinigų srityje fondo, Europos piniginio vieneto ir pirmųjų mokėjimo balansų mechanizmų buvo priimti pagal Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 235 straipsnį, t. y. 352 straipsnio pirmtaką.

Su pasiūlymu pateikiamas projektas, kuris galėtų tapti euro zonos valstybių narių **tarpyvriausybinio susitarimu**, kuriame jos susitartų dėl lėšų perkėlimo iš Europos stabilumo mechanizmo į Europos valiutos fondą. Taip pat numatoma, kad Fondas pakeis ESM ir perims visas jo teises ir pareigas, įskaitant jo teisinį statusą.

Remiantis šiandienos pasiūlymu Europos valiutos fondas bus įsteigtas kaip **nepriklausomas teisinis subjektas, veikiantis pagal Sąjungos teisę**. Jis pakeis Europos stabilumo mechanizmą, tačiau jo dabartinės finansinė ir institucinė struktūros iš esmės nepasikeis. Taigi Europos valiutos fondas toliau teiks finansinę paramą stabilumui užtikrinti toms valstybėms narėms, kurioms tokios paramos reikės, rinks lėšas išleisdamas kapitalo rinkos priemones ir sudarys pinigų rinkos sandorius. Jo narės nesikeis, o kitos valstybės narės galės dalyvauti, kai įsives eurą.

Atsižvelgiant į tai, kad Europos valiutos fondas taps Sąjungos įstaiga, būtina atlikti kai kuriuos tikslinius dabartinės Europos stabilumo mechanizmo struktūros pakeitimus. Jie yra paaiškinami reglamento aiškinamajame memorandume. Vienas iš pakeitimų – Europos valiutos fondo nuožiūra priimamus sprendimus **turi patvirtinti Taryba**.¹⁸

Be to, šiandienos pasiūlyme numatyta keletas naujovių.

Pirma, Europos valiutos fondas galės teikti **Bendro pertvarkymo fondo bendrą finansinio stabilumo stiprinimo priemonę**. Tai pagrindinis bankų sąjungos antrojo ramsčio elementas – Bendro pertvarkymo mechanizmas¹⁹.

¹⁶ Būtinybė turėti tokią įstaigą kaip Europos stabilumo mechanizmas euro zonos stabilumui apsaugoti yra pagrįsta faktiniais elementais ir patvirtinta Sutarties dėl ES veikimo 136 straipsnio 3 dalyje, taip pat Europos stabilumo mechanizmo steigimo sutarties antroje konstatuojamoje dalyje, kuriose nurodoma, kad dabartinis Europos stabilumo mechanizmas – tai stabilumo mechanizmas, „kuris bus naudojamas kilus būtinybei euro zonos kaip visumos stabilumui apsaugoti“.

¹⁷ Europos Teisingumo Teismas jau svarstė galimybę taikant 352 straipsnį įsteigti Sąjungos įstaigą, kuri teiktų finansinę paramą euro zonos stabilumui užtikrinti. Žr. 2012 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:765, 67 punktą. Kad galima taikyti 352 straipsnį, minima ir 15 išnašoje nurodytame 2012 m. Komisijos projekte.

¹⁸ Taip bus užtikrinta atitiktis Meroni doktrinai. Meroni doktrina, kurios pagrindas bylos H-9/56 ir H-10/56 (1957 m. ir 1958 m. Sprendimai *Meroni prieš Vyriausiąją valdybą*, Rink. p. 133), yra susijusi su ES institucijų užduočių perdavimo reguliavimo agentūroms mastu. Atsižvelgiant į šiandien pateikiamą pasiūlymą reikėtų turėti omenyje, kad tai, jog Taryba turės patvirtinti Europos valiutos fondo Valdytojų tarybos ir Direktorių valdybos nuožiūra priimtus sprendimus, bus paprasčiau dėl to, kad Valdytojų tarybos sudėtis yra tokia pati kaip ir Euro grupės.

¹⁹ Reglamentas (ES) Nr. 806/2014. Bendra pertvarkymo valdyba (BPV) – didelių sisteminių bankų pertvarkymo institucija, veikianti nuo 2016 m. sausio mėn. Bendras pertvarkymo fondas finansuojamas iš euro zonos bankų sektoriaus įnašų. Šie įnašai gali būti naudojami pertvarkymo išlaidoms finansuoti su sąlyga, kad tenkinamos visos reguliavimo sistemos sąlygos, be kita ko, kad gelbėjimo privačiomis lėšomis dalį sudarytų 8 proc. bendrą atitinkamo banko įsipareigojimų.

2013 m. priėmus bendrą pertvarkymo mechanizmą, valstybės narės taip pat susitarė parengti **Bendro pertvarkymo fondo finansinio stabilumo stiprinimo priemonę**. Ji turėjo būti kraštutinė priemonė, kuri būtų taikoma, jeigu Bendro pertvarkymo fondo neatidėliojant reikalingų išteklių nepakaktų kapitalo ar likvidumo užtikrinimo reikmėms. Valstybės narės taip pat susitarė dėl neutralumo fiskaliniu požiūriu vidutiniu laikotarpiu, kad prireikus taikyti finansinio stabilumo stiprinimo priemonę, lėšas būtų galima susigrąžinti iš euro zonos bankų sektoriaus.

Naujomis ES bankų priežiūros ir pertvarkymo taisyklėmis, parengtomis po krizės, buvo labai sumažinta bankų įsipareigojimų nevykdymo tikimybė ir galimas poveikis. Tačiau norint padidinti Bendro pertvarkymo fondo finansinį pajėgumą reikalinga bendra finansinė stabilumo stiprinimo priemonė. Tokia stabilumo priemonė suteiktų pasitikėjimo bankų sistema ir padidintų veiksmų, kurių imasi Bendra pertvarkymo valdyba, patikimumą. Savo ruožtu tai iš esmės sumažintų tokios padėties, kuriai susiklosčius reikėtų taikyti finansinio stabilumo stiprinimo priemonę, tikimybę.

Dabar bendrai sutariama, kad Europos stabilumo mechanizmas – būsimas Europos valiutos fondas – geriausiai galėtų taikyti tokią finansinio stabilumo stiprinimo priemonę, teikdamas kredito liniją arba garantijas Bendram pertvarkymo fondui. Visa tai įtraukta į šiandienos pasiūlymą, kuriame taip pat nustatomas atitinkamas sprendimų priėmimo procesas, kuriuo užtikrinama, kad prireikus finansinio stabilumo stiprinimo priemonę būtų galima skubiai taikyti. Be to, siekiant atsižvelgti į euro zonai nepriklausančių valstybių narių, prisijungusių prie bankų sąjungos, teisėtus interesus siūlomi specialūs susitarimai.

Antra, kalbant apie **valdymą**, į pasiūlymą įtraukiama galimybė greičiau priimti sprendimus, susiklosčius konkrečiai neatidėliotinai padėčiai. Dėl pagrindinių sprendimų, turinčių finansinį poveikį (pvz., lėšų įmokėjimo), siūloma toliau spręsti vieningu balsavimu. Tačiau priimti konkrečius sprendimus dėl paramos stabilumui, išmokų pagal finansinio stabilumo stiprinimo priemonę ir jos taikymo siūloma griežtesne kvalifikuota balsų dauguma, kurios atveju reikia surinkti 85 proc. balsų.

Trečia, kalbant apie **finansinės paramos programų valdymą**, pasiūlyme numatyta, kad Europos valiutos fondas ir Europos Komisija dalyvaus tiesiogiai.

Ketvirta, pasiūlyme nurodyta galimybė Europos valiutos fondui kurti **naujas finansines priemones**. Ilgainiui tokios priemonės galėtų papildyti arba paremti kitas ES finansines priemones ir programas. Tokia sinergija galėtų būti ypač naudinga, jei ateityje Europos valiutos fondas atliktų vaidmenį, susijusį su stabilizavimo funkcijos rėmimu.

Atlikus šiuos pakeitimus, Europos valiutos fondas ES sistemoje įsitvirtintų kaip tvirta krizių valdymo įstaiga, kurios veikla užtikrinama **visapusiška sinergija su kitomis ES institucijomis**. Taryba ir Komisija išlaikys savo ekonominės ir fiskalinės priežiūros ir politikos koordinavimo kompetenciją ir atsakomybę, kaip nustatyta ES sutartyse.

Kad būtų geriau tenkinami valstybių narių poreikiai, bendradarbiaujama su rinkos dalyviais ir išvengiama veiklos dubliavimo, galima taip pat padidinti **praktinį bendradarbiavimą**. Tolesnis bendradarbiavimas galėtų būti vykdomas atsižvelgiant į pažangą, padarytą stiprinant ekonominę ir pinigų sąjungą.

Pasiūlymas į Sąjungos teisinę sistemą įtraukti esmines Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje nuostatas, atsižvelgiant į Stabilumo ir augimo pakte įtvirtintą ir nuo 2015 m. sausio mėn. Komisijos nustatytą deramą lankstumo principą

Sutartis dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje – tarpvyriausybė sutartis, kurią pasirašė 25 ES valstybės narės²⁰. Ji papildo ES fiskalinę sistemą, be kita ko, Stabilumo ir augimo paktą.

Šiandienos pasiūlymu įgyvendinamas 16 straipsnis, kuriuo visos susitariančiosios šalys teisiškai įsipareigojo imtis veiksmų ir įtraukti esmines šios sutarties nuostatas į Sąjungos teisę per penkerius metus nuo jos įsigaliojimo dienos, t. y. iki 2018 m. sausio 1 d.²¹ Reikėtų prisiminti, kad per derybas dėl sutarties visų pirma Europos Parlamentas ir Komisija reikalavo, kad ji būtų įtraukta į ES teisę per nustatytą laikotarpį, kuriam valstybės narės pritarė 16 straipsnyje.

Kaip ir Europos stabilumo mechanizmo atveju, sprendimas 2012 m. pasirašyti Sutartį dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje kaip tarpvyriausybė sutartį turi būti traktuojamas atsižvelgiant į to meto aplinkybes. Tačiau tiek įsipareigojimas, priiimtas pagal 16 straipsnį, tiek tai, kad į vėliau priimtus teisės aktus (žinomus dviejų dokumentų rinkinio pavadinimu) jau įtraukta daug ES teisės elementų, rodo, kad nuo pat pradžios buvo ketinama rasti ES lygmens sprendimų. Įtraukti esmines Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos nuostatas į ES teisę ne kartą ragino ir Europos Parlamentas²², argumentuodamas, jog tam, kad tikros ekonominės ir pinigų sąjungos valdymas būtų iš tikrųjų teisėtas ir demokratinis, jį reikia įtraukti į Sąjungos institucinę struktūrą.

Šiandien pristatoma iniciatyva įgyvendinama teikiant pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos, kurioje reikalaujama konsultuotis su Europos Parlamentu pagal Sutarties dėl ES veikimo 126 straipsnio 14 dalies antrą pastraipą. Tai vienintelis Sutartyje nurodytas teisinis pagrindas. Komisija tinkamai atsižvelgė į Europos Parlamento nuomonę, pateiktas proceso metu. Pasiūlymas taikomas visoms euro zonos valstybėms narėms ir apima sutikimo dalyvauti nuostatas, skirtas euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms.

Į siūlomą direktyvą integruojama Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos 3 straipsnio esmė, o tai yra **fiskalinio susitarimo** dalis. Šiame straipsnyje reikalaujama taikyti struktūriškai subalansuoto biudžeto taisyklę ir koregavimo mechanizmą, kuris taikomas didelio nuokrypio atveju. Kaip šių metų pradžioje pranešė Komisija²³, šio straipsnio nuostatos jau perkeltos į nacionalinės teisės aktus.

Fiskalinį susitarimą integravus į Sąjungos teisę, bus galima **supaprastinti teisinę sistemą ir pagerinti nuolatinę stebėseną**, kuri yra bendros ES ekonomikos valdymo sistemos dalis. Visų pirma taip bus papildytos ir sustiprintos dabartinės fiskalinės sistemos, kuriomis siekiama, kad

²⁰ Airija, Austrija, Belgija, Bulgarija, Danija, Estija, Graikija, Ispanija, Italija, Kipras, Latvija, Lenkija, Lietuva, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Rumunija, Suomija, Slovakija, Slovėnija, Švedija, Vengrija ir Vokietija.

²¹ Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ekonominėje ir pinigų sąjungoje 16 straipsnyje nustatyta, kad „ne vėliau kaip per penkerius metus nuo šios Sutarties įsigaliojimo dienos, remiantis jos vykdymo vertinimu, pagal Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo imamasi būtinų priemonių, kad šios Sutarties esminės nuostatos būtų įtrauktos į Europos Sąjungos teisinę sistemą“.

²² 2013 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl daugiapakopio valdymo Europos Sąjungoje konstitucinių problemų (P7_TA(2013)0598) ir 2015 m. birželio 24 d. rezoliucija „Ekonomikos valdymo sistemos peržiūra: įvertinimas ir uždaviniai“ (P8_TA(2015)0238).

²³ COM(2017) 1201 final, 2017 m. vasario 22 d.

viešojo sektoriaus skola priartėtų prie apdairaus lygio. Be to, pasiūlyme atsižvelgiama į Stabilumo ir augimo pakte įtvirtintą ir nuo 2015 m. sausio mėn. Komisijos nustatytą deramą lankstumo principą.²⁴ Taigi nuostatos visapusiškai atitinka galiojančias taisykles, nustatytas pirminės ir antrinės teisės aktuose.

Pasiūlyme taip pat pabrėžiamas Europos Parlamento kasmet rengiamų tarpparlamentinių posėdžių vertingumas, išlaikoma tolesnė jų rengimo praktika ir Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos susitariančiųjų šalių balsavimo tvarka.

Komunikatas dėl naujų biudžeto priemonių, skirtų stabiliai euro zonai pagal Sąjungos sistemą

Savo pranešime apie Sąjungos padėtį Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris pabrėžė, kad lygiagrečios struktūros yra nereikalingos: „*mums reikia ne euro zonos biudžeto, bet didelės euro zonos biudžeto eilutės ES biudžete*“. **Diskusijoms skirtuose dokumentuose dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities ir dėl ES viešųjų finansų ateities** nurodyti bendri ES viešųjų finansų modernizavimo uždaviniai ir konkretūs euro zonos poreikiai. Šiandienos komunikate numatoma, kaip tam tikros biudžeto funkcijos, kurios yra itin svarbios euro zonai ir visai ES, gali būti tobulinamos remiantis dabartine ir būsima ES viešųjų finansų sistema.

Komunikate primenama, ką galima pasiekti taikant galiojančią ES finansų sistemą, ir pateikiamos kelios idėjos ir galimybės. Kai kuriomis iš jų bus padėtas pagrindas **būsimiems pasiūlymams, susijusiems su kita daugiamete finansine programa po 2020 m.**

Komunikate aptariamos keturios specialios funkcijos, svarbios ekonominės ir pinigų sąjungos ateičiai. Jame siūlomi su kiekviena šių funkcijų susiję konkretūs veiksmai:

- **struktūrinių reformų rėmimas:** 1) reformų įgyvendinimo priemonė, kuria remiami reformų įsipareigojimai, dėl kurių susitarta su valstybėmis narėmis, ir 2) techninė parama, teikiama valstybėms narėms paprašius;
- **specialioji konvergencijos priemonė valstybėms narėms, siekiančioms įsivesti eurą;**
- pirmiau paaiškinta **bankų sąjungos finansinio stabilumo stiprinimo priemonė**, kurią teikia Europos stabilumo mechanizmas / Europos valiutos fondas;
- **stabilizavimo funkcija**, sujungianti skirtingus ES ir euro zonos lygmenų fondus ir finansines priemones ir naudojama, kad būtų išlaikytas investicijų lygis stiprių asimetrinių sukrėtimų atveju.

2018–2020 m. Komisija ketina išplėtoti kai kurias iš šių idėjų ir išbandyti jas praktiškai, remdama struktūrines reformas ir gebėjimų stiprinimą. Šiam tikslui pasiekti kartu su dokumentų rinkiniu pateikiamos šios iniciatyvos:

- **Pasiūlymas, kuriuo iš dalies keičiamas Bendrųjų nuostatų reglamentas** (paaiškinta toliau) siekiant plėsti galimybes naudoti į dabartinius Europos struktūrinių ir investicijų fondus integruotą veiklos lėšų rezervą.
- **Pasiūlymas, kuriuo stiprinama struktūrinių reformų rėmimo programa** (paaiškinta toliau) siekiant padidinti visoms valstybėms narėms teikiamą techninę paramą ir parengti tam tikrą darbo tvarką euro zonai nepriklausančių valstybių narių konvergencijos procesui remti.

²⁴ COM(2015) 12 *final*, 2015 m. sausio 13 d.

Kiti čia minimi pasiūlymai bus pateikti atsižvelgiant į daugiamečę finansinę programą po 2020 m., kurios išsamus pasiūlymas bus pateiktas **2018 m. gegužės mėn.** Komisija visapusiškai atsižvelgs į iki to laiko gautą grįžtamąją informaciją.

Tiksliniai Bendrųjų nuostatų reglamento pakeitimai

Kad pasirengtų taikyti minėtą naują reformų įgyvendinimo priemonę, Komisija siūlo 2018–2020 m. laikotarpio bandomuoju etapu patikrinti naują biudžeto paramos priemonę. Šis pasiūlymas – tiksliniai Bendrųjų nuostatų reglamento pakeitimai²⁵. Jo tikslas – užtikrinti papildomą lankstumą, kai valstybės narės naudoja **Europos struktūrinių ir investicijų fondų veiklos lėšų rezervą**. Valstybės narės galės pačios spręsti, ar jos ketina skirti savo veiklos lėšų rezervo dalį šiai naujai schemai.

Šios priemonės tikslas – remti nacionalinių reformų įgyvendinimą. Šios reformos bus nustatomas vykdant Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą ir įtrauktos į valstybių narių pateikiamas nacionalines reformų programas. Susitarus dėl valstybių narių reformų išipareigojimų ir aiškiai nustačius tikslus ir etapus, Komisija stebės ir vertins jų įgyvendinimą prieš išmokėdama paramos lėšas.

Šiuo pasiūlymu nekeičiamas bendras Europos struktūrinių ir investicijų fondų išlaidų lygis pagal dabartinę daugiamečę finansinę programą. Patirtimi, įgyta įgyvendinant šią iniciatyvą, bus grindžiami pasiūlymai laikotarpiu po 2020 m.

Pasiūlymas sustiprinti struktūrinių reformų rėmimo programą

Po Penkių pirmininkų pranešimo 2015 m. pabaigoje Komisija įsteigė **Paramos struktūrinėms reformoms tarnybą**. Tarnybos tikslas – teikti techninę paramą valstybėms narėms siekiant padėti rengti ir įgyvendinti konkrečias reformas arba sustiprinti bendrą reformų vykdymo pajėgumą. Programa visų pirma sėkmingai naudojosi valstybės narės rengdamos viešojo administravimo modernizavimo ir verslo sąlygų reformas. Dabar akivaizdu, kad tokio tipo techninės pagalbos poreikis stipriai viršija iš pradžių **struktūrinių reformų rėmimo programoje**²⁶ numatytą finansavimą.

Be to, kaip teigė Komisijos Pirmininkas J.-C. Junckeris pranešime apie Sąjungos padėtį, akivaizdu, kad reikia mąstyti apie ateitį ir padėti euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms pasirengti prisijungti prie euro zonos, kai jos to norės. Per krizę įgyta patirtis rodo, kad konvergencija ir tvirta ekonominė struktūra yra itin svarbios Sąjungos klestėjimui ir ypač – sklandžiam bendros valiutos funkcionavimui.

Speciali techninė parama euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms gali būti naudinga siekiant prisidėti prie realios konvergencijos proceso. Visų pirma tai naudinga viešųjų finansų valdymo, viešojo administravimo, finansų, darbo ir produktų rinkų sritims.

²⁵ Reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai, Europos žemės ūkio fondai kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondai taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320–469).

²⁶ Struktūrinių reformų rėmimo programa (SRSP) buvo parengta 2017 m. gegužės mėn. Ji skirta Paramos struktūrinėms reformoms tarnybos veiklai remti finansiškai.

Dėl šių dviejų priežasčių šiandien Komisija pateikia **Struktūrinių reformų rėmimo programos reglamento**²⁷ **dalinį pakeitimą**. Jo tikslas – iki 2020 m. padvigubinti techninės pagalbos veiklos finansavimą, t. y. jį padidinti iki 300 mln. EUR 2017–2020 m. Pasiūlymai laikotarpiu po 2020 m. bus grindžiami įgyta patirtimi.

Komunikatas dėl Europos ekonomikos ir finansų ministro

Pranešime apie Sąjungos padėtį Pirmininkas J.-C. Junckeris palaikė idėją įsteigti **Europos ekonomikos ir finansų ministro pareigybę**. Pagal logiką, kad funkcija lemia formą, ministro pareigybė bus labai svarbi siekiant didinti ES ekonominio valdymo nuoseklumą, veiksmingumą, skaidrumą ir demokratinę atskaitomybę. Be to, svarbu pažymėti, kad galimybė sujungti atsakingo Komisijos nario, greičiausiai Komisijos pirmininko pavaduotojo, funkciją ir Euro grupės pirmininko funkciją jau įmanoma remiantis galiojančiomis ES sutartimis.²⁸

Dabartinė ekonominės ir pinigų sąjungos struktūra iš esmės sudėtinga. Kompetencijas, funkcijas ir priemones dalijasi skirtingos įstaigos, taikydamos skirtingas ir kartais besidubliuojančias teises sistemas. Todėl nei ES piliečiai, nei sprendimus priimančys asmenys negauna optimalios naudos, nes tai trukdo aiškiai išreikšti ir ginti bendrus ES ir visų pirma euro zonos ekonominius interesus. Ilgą laiką šis poreikis buvo vis labiau jaučiamas, nes euras tapo viena pagrindinių tarptautinių valiutų ir sustiprėjo keli ekonominės ir pinigų sąjungos aspektai. Tai taip pat viena iš priežasčių, dėl kurios ši Komisija sustiprino savo vidaus koordinavimo pajėgumus, skirdama naujas horizontalias funkcijas pirmininko pavaduotojams, kad jie koordinuotų kelis ekonominės, finansinės ir socialinės politikos portfelius.

Šiandienos komunikate žvelgiama į ateitį ir nustatoma, kaip tam tikros esamos funkcijos galėtų būti suderintos ir priskirtos Europos ministro pareigybei siekiant ginti bendrą ES ir euro zonos ekonomikos interesą, stiprinti politikos koordinavimą ir geriau suderinti politikos sritis visais lygmenimis. Europos ministras taip pat prižiūrėtų ES ir euro zonos biudžeto priemonių naudojimą ir siektų didžiausio jų poveikio įgyvendinant bendrus prioritetus.

Komunikate taip pat nurodoma galima institucinė sistema, kurioje veiktų ministras. Įsteigus ministro pareigybę, būtų sustiprinta europinė ekonominės politikos formavimo dimensija ir užtikrintas geresnis parlamentinis tikrinimas ES lygmeniu nekeliant abejonių dėl nacionalinių kompetencijų. ES lygmeniu susiedama dabartinės funkcijos ir turimas žinias, ministro pareigybė prisidėtų prie didesnio valdymo sistemos veiksmingumo, o tai papildytų nacionalines kompetencijas ir pagerintų naudojamą jomis, be kita ko, ir jų sąveiką ES lygmeniu.

Šią pareigybę galima steigti palaipsniui. Ministro postą, kurį užimtų Komisijos pirmininko pavaduotojas, būtų galima įsteigti **skiriant naujos sudėties Komisiją 2019 m. lapkričio mėn.** Kad šis asmuo galėtų pirmininkauti Euro grupei, jos nariai galėtų neformaliai susitarti išrinkti ministrą savo pirmininku **dviem kadencijoms paeiliui** ir taip suderinti jo įgaliojimus su Komisijos įgaliojimais.

²⁷ Reglamentas (ES) 2017/825 dėl 2017–2020 m. struktūrinių reformų rėmimo programos sudarymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 1305/2013 (OL L, 2017 5 19, p. 129).

²⁸ Prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 14 dėl Euro grupės 2 straipsnyje nustatytos Euro grupės pirmininko rinkimų taisyklės. Ši funkcija ir Komisijos nario funkcija nėra nesuderinamos.

3. EKONOMINĖS IR PINIGŲ SAJUNGOS STIPRINIMO VEIKSMŲ PLANAS

Norint pereiti nuo bendrųjų principų prie praktinio įgyvendinimo reikia nustatyti aiškią kryptį ir tinkamą veiksmų seką. Ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo iki 2025 m. veiksmų planas, pateiktas po Penkių pirmininkų pranešimo pateiktame Diskusijoms skirtame dokumente dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities, svarbus ir dabar.

Šiandienos dokumentų rinkinys – platesnės darbotvarkės dalis. Jis papildo veiksmus, kurių jau buvo imtasi, ir tuos, kurių dar reikės imtis ateityje. Apskritai, būtina daryti pažangą keturiose viena kitą papildančiose srityse: **1) finansų sąjungos; 2) fiskalinės sąjungos; 3) ekonominės sąjungos ir 4) demokratinės atskaitomybės ir sustiprinto valdymo.**

Kad būtų galima imtis pirmųjų veiksmų, svarbu žinoti kryptį ir matyti kelią priešakyje. Siekdama susisteminti būsimą darbą, Komisija nustato iniciatyvas, kurias per ateinančius aštuoniolika mėnesių aptarti ir dėl kurių susitarti turi ES teisėkūros institucijos. Šis veiksmų planas taip pat yra pateiktas priedėlyje, o jo pagrindiniai elementai apibūdinami toliau. Be to, numatytas galimas kelias iki 2025 m.

Finansų sąjunga

Bankų sąjungos ir kapitalo sąjungos įsteigimas labai sumažino likusią ES finansų sektoriaus riziką, pakeitė jos pagrindus ir prisidėjo prie jo tvirtumo ir atsparumo. Tačiau likusią šio darbo dalį reikia sparčiai užbaigti.

Į **Komisijos komunikatą dėl bankų sąjungos sukūrimo**, paskelbtą 2017 m. spalio mėn.²⁹, įtrauktas pragmatinis greito susitarimo dėl spręstinių problemų būdas. Šis konkretus veiksmų planas taip pat pateikiamas priedėlyje. Visų pirma šis planas apima **rizikos mažinimo** darbotvarkės įgyvendinimą, kad būtų sustiprintas ES bankų atsparumas. **2018 m. reikia susitarti** dėl kelių iniciatyvų, kurias šiuo metu svarsto Europos Parlamentas ir Taryba, visų pirma dėl 2016 m. lapkričio mėn. Komisijos pateikto priemonių bankų sektoriuje rinkinio³⁰, taip pat pasiūlymo dėl įmonių nemokumo ir restruktūrizavimo. Taip pat būtina konkreti nacionalinio ir Europos lygmenų pažanga **neveiksnių paskolų**, kurios tebėra kai kurių bankų sektoriaus dalių problema, srityje.³¹ Tuo pat metu iki 2018 m. pabaigos teisėkūros institucijos turėtų susitarti dėl pasiūlymo dėl **Europos indėlių garantijų sistemos**³². Iki **2018 m. vidurio** reikia pasiekti politinį susitarimą dėl **Bendro pertvarkymo fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės**, kad ji pradėtų veikti greitai – iki **2019 m.**

Tuo pat metu visi dalyviai – ES institucijos, valstybės narės, priežiūros institucijos ir visos Europos rinkos dalyviai – turėtų aktyviau dirbti, kad **kapitalo rinkų sąjunga** taptų realybe ir glaudžios ir gerai integruotos kapitalo rinkos galėtų absorbuoti sukrėtimus ir veiksmingai nukreipti rizikos pasidalijimą į privatųjį sektorių; be to, gerintų įmonių, ypač pradedančiųjų, galimybes gauti finansavimą.

²⁹ COM(2017) 592 *final*, 2017 m. spalio 11 d.

³⁰ 2016 m. lapkričio 23 d. Komisijos pasiūlymai, kuriais iš dalies keičiami šie teisės aktai: Reglamentas Nr. 575/2013, Direktyva 2013/36/ES, Direktyva 2014/59/ES ir 2014 m. gruodžio 19 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas 2015/81.

³¹ Žr., pavyzdžiui, ECOFIN išvadas dėl neveiksnių paskolų bankų sektoriuje (dok. 9854/17).

³² COM(2015) 586 *final*, 2015 m. lapkričio 24 d.

Komisija remia dabartinę Europos sisteminės rizikos valdybos darbą, susijusį su **Europos valstybių obligacijomis užtikrintais vertybiniais popieriais**, ir **2018 m. pavasarį** pateiks tokių vertybinių popierių naudojimo sistemą.

Fiskalinė sąjunga

Vykdydama Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą, Komisija toliau dės pastangas, kad nacionalinio lygmens **fiskalinė politika būtų atsakinga**, remis patikimų fiskalinių sistemų kūrimą ir skirs deramą dėmesį skolos lygiams.

Teikiant politikos gaires bus atsižvelgiama į tai, kas naudinga atitinkamų šalių ir visos euro zonos ekonomikai ir biudžetui tam tikromis ekonominio ciklo aplinkybėmis. Komisija toliau taikys Stabilumo ir augimo pakto taisyklės ir naudos jame įtvirtintą lankstumo principą remdama reformas ir investicijas. Be to, ji toliau daug dėmesio skirs visos **euro zonos prioritetams**, visų pirma bendrai fiskalinei kryptčiai, pagal metinę rekomendaciją euro zonos ekonominei politikai³³.

Be pirmiau paašškintų aspektų, geriausia proga modernizuoti Sąjungos viešuosius finansus ir nustatyti naujų sinergijų siekiant remti nacionalines reformas ir investavimo pastangas, o taip pat sušvelninti didelius asimetrinius sukrėtimus, bus **daugiametė finansinė programa po 2020 m. 2018 m. gegužės mėn.** Komisija ketina pateikti pasiūlymą dėl **stabilizavimo funkcijos** sukūrimo (ji bus sukurta per tam tikrą laikotarpį), kuris bus daugiametės finansinės programos po 2020 m. dalis.

Galiausiai dėl poreikio atsižvelgti į įvairias ekonomines aplinkybes, ypač išryškėjusio krizės metais, per tam tikrą laiką ES lygmens fiskalinė taisyklė tapo ne tik modernesnė, bet ir sudėtingesnė. Kartais dėl to gali sumažėti nacionalinė atsakomybė už reformas ir veiksmingą jų įgyvendinimą. Tvirtesnė ekonominė, fiskalinė ir finansinė integracija ir rinkos drausmė ilguoju laikotarpiu turi tapti **ES fiskalinių taisyklių peržiūros** pagrindu siekiant atlikti esminį supaprastinimą iki 2025 m.

Ekonominė sąjunga

Konvergencija ir integracija – ekonominės sąjungos esmė. Kad klestėjimas būtų tvarus, valstybės narės turi toliau skirti daug dėmesio būtinoms ekonomikos modernizavimo, atsparumo galimoms sukrėtimams didinimo ir augimo perspektyvų gerinimo reformoms. Reformų prioritetai aptariamai ir stebimi kasmet vykdant **Europos ekonominės politikos koordinavimo semestrą**.

Ateityje Sąjungos sistema turėtų būti ir toliau **remiamas reformų, skirtų realiai konvergencijai pasiekti** visoje ES – euro zonoje ir šalyse, kurios siekia įsivesti eurą – **procesas**. Kaip pirmiau paašškinta, **rengdama daugiametę finansinę programą po 2020 m.** Komisija pradės vykdyti bandomuosius veiksmus 2018–2020 m. ir pateiks specialių pasiūlymų, skirtų **2018 m. gegužės mėn. sutartoms reformoms remti**. Sutarimas turėtų būti pasiektas iki kitų Europos Parlamento rinkimų.

Be to, 2018 m. Europos Parlamentas ir Taryba turi priimti pasiūlymą dėl **struktūrinių reformų rėmimo programos biudžeto stiprinimo kitus dvejus metus**. Be kitų užduočių, bus rengiama speciali darbo tvarka, pagal kurią ketinančioms įsivesti eurą šalims tam tikrą laikotarpį būtų siūloma

³³ Žr., pavyzdžiui, COM(2016) 726 *final*, 2016 m. lapkričio 16 d., ir COM(2017) 770 *final*, 2017 m. lapkričio 22 d.

pritaikyta pagalba. Žvelgdama į laikotarpį po 2020 m., Komisija ketina pasiūlyti **tęsti struktūrinių reformų rėmimo programą**. Šis siūlymas taip pat apims **specialiąją konvergencijos priemonę**, skirtą euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms.

Galiausiai, siekiant konvergencijos yra svarbus tolesnis **nacionalinių ekonominių politikų koordinavimo** stiprinimas. Metinis politikos koordinavimo procesas toliau bus susijęs su **labiau daugiamečiu požiūriu į reformas**, inicijuojamas nacionalinių vyriausybių. Taikant šį požiūrį bus svarbu išlaikyti tvirtą visos veiklos socialinį aspektą. **Europos socialinių teisių ramsčio**, paskelbto 2017 m. lapkričio 17 d. Geteborge, principai ir teisės taps atnaujintos konvergencijos pagrindu siekiant geresnių darbo ir gyvenimo sąlygų.³⁴ Be to, per kitus 18 mėnesių turėtų būti sustiprintas Taryboje ir Euro grupėje vykstantis darbas, susijęs su **lyginamąja politikos analize ir konvergencijos standartų** nustatymu.

Demokratinė atskaitomybė ir sustiprintas valdymas

Kaip paaiškinta pirmiau, **Europos stabilumo mechanizmo ir Sutarties dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos integravimas į Sąjungos sistemą iki 2019 m. vidurio** bus naudingi veiksmai, kuriais bus sustiprintas institucinis veiksmingumas, skaidrumas ir atskaitomybė.

Europos Parlamentui ir nacionaliniams parlamentams turėtų būti suteikta pakankamai priežiūros galių. Pastaraisiais metais Komisija nuolat veiksmingai **bendradarbiavo su Europos Parlamentu** ES ir euro zonos ekonominės politikos klausimais. Atsižvelgiant į šiandien pristatomus pasiūlymus šią praktiką abi institucijos galėtų įforminti iki **2018 m. pabaigos**.

Be to, **Europos ekonomikos ir finansų ministro** pareigybės įsteigimas būtų laikomas naujos sudėties Komisijos skyrimu nuo **2019 m. lapkričio mėn.**, ministrą išrenkant Euro grupės pirmininku kitoms dviem kadencijoms paeiliui. Tuo pat metu stipresnis ekonominės ir pinigų sąjungos vidaus koordinavimas turėtų būti matomas iš **vieningės euro zonos išorės atstovavimo**, kaip Komisija siūlė 2015 m.³⁵

4. IŠVADOS

Šiandien pateikiamame dokumentų rinkinyje nustatomi tolesni svarbūs Europos ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimo veiksmai, o tai yra esminis žingsnis link **vieningės, stipresnės ir demokratiškesnės Sąjungos**. Remiantis Vadovų darbotvarke, per ateinančius mėnesius numatoma priimti konkrečių sprendimų. Komisijos nuomone, turėtų būti susitarta dėl plano, į kurį turėtų būti įtraukti šie per kitus 18 mėnesių įgyvendintini veiksmai:

Iki 2018 m. vidurio:

- priimti **teisės aktus**, būtinus **bankų sąjungai sukurti**, be kita ko, 2016 m. lapkričio mėn. **rizikos mažinimo dokumentų rinkinį**, kuriuo siekiama sustiprinti ES bankų atsparumą. Tuo pat metu turi būti tęsiamas pasiūlymų, susijusių su kapitalo rinkų sąjunga, svarstymas;

³⁴ Priėmus su ramsčiu susijusius dokumentus, buvo priimta ir socialinių rodiklių suvestinė. Ji bus integruota į 2018 m. Europos semestrą ir naudojama kaip orientacinė nedarbo ir socialinių rodiklių stebėjimo sistema.

³⁵ COM(2015) 603 *final*, 2015 m. spalio 21 d.

- susitarti dėl **Bendro pertvarkymo fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės** siekiant, kad ji greitai (iki 2019 m.) pradėtų veikti;
- iki 2020 m. priimti dalinio pakeitimo pasiūlymą, kuriuo padvigubinama **Struktūrinių reformų rėmimo programos** veikla;
- priimti tikslinius **Bendrujų nuostatų reglamento** pakeitimus siekiant remti nacionalinių reformų įgyvendinimą.

Iki 2018 m. pabaigos:

- priimti pasiūlymą dėl **Europos indėlių garantijų sistemos**;
- įforminti **Europos Parlamento ir Komisijos bendradarbiavimo praktiką**.

Iki 2019 m. vidurio:

- priimti pasiūlymus, kuriais 1) **įsteigiamas Europos valiutos fondas, 2) į Sąjungos teisę įtraukiama Sutartis dėl stabilumo, koordinavimo ir valdysenos ir 3) nustatomas vieningas euro zonos atstovavimas Tarptautiniame valiutos fonde**;
- pasiekti bendrą sutarimą dėl **Europos ekonomikos ir finansų ministro** vaidmens kitoje Komisijoje, o Euro grupei – susitarti naują ministrą išrinkti pirmininku dviem kadencijoms paeiliui;
- baigti diskusijas dėl svarstomų pasiūlymų, kuriais siekiama **pagerinti euro zonos veikimą**, ir pagal **kitą daugiametę finansinę programą** priimti pasiūlymus dėl: 1) **struktūrinių reformų rėmimo**, 2) **specialiosios konvergencijos priemonės, skirtą euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms**, 3) **stabilizavimo funkcijos**;
- užbaigti svarstyti visas tebenagrinėjamas **kapitalo rinkų sąjungos** teisėkūros iniciatyvas, be kita ko, iniciatyvas dėl Europos priežiūros institucijų peržiūros, visų Europos rinkų infrastruktūros reglamento pakeitimų ir visos Europos asmeninės pensijos produkto.

Vykdamas visų šių sričių veiksmus bus svarbu turėti aiškią kryptį 2019–2024 m. laikotarpiu, siekiant **sustiprinti Europos ekonominę ir pinigų sąjungą iki 2025 m.** Veiksmų plano 1 priedėlyje nurodyti pagrindiniai veiksmai, kurių dar reikės imtis po 2019 m., remiantis Diskusijoms skirtu dokumentu dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities. Šie veiksmai turėtų būti bendro susitarimo, kurį reikia pasiekti iki 2018 m. vidurio, dalis.

1 priedėlis. Ekonominės ir pinigų sąjungos stiprinimo veiksmų planas

2018 m.	
FINANSINĖ SĄJUNGA	EKONOMINĖ IR FISKALINĖ SĄJUNGA
BANKŲ IR KAPITALO RINKŲ SĄJUNGA <ul style="list-style-type: none"> ✓ Likusių bankų sąjungos srities pasiūlymų, be kita ko, dėl rizikos mažinimo, Europos indėlių garantijų sistemos ir Bendro pertvarkymo fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės, priėmimas ✓ Komisijos pasiūlymas dėl sistemos, sudarančios sąlygas išleisti Europos valstybių obligacijomis užtikrintus vertybinius popierius, atlikus darbą Europos sisteminės rizikos valdybai 	ES DAUGIAMETĖ FINANSINĖ PROGRAMA <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiūlymo sustiprinti struktūrinių reformų rėmimo programą priėmimas ✓ Tikslinių Bendrųjų nuostatų reglamento pakeitimų priėmimas ✓ Komisijos pasiūlymai dėl daugiametės finansinės programos po 2020 m.
DEMOKRATINĖ ATSKAITOMYBĖ IR VEIKSMINGAS VALDYMAS	
EUROPOS VALIUTOS FONDAS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto aptarimas 	FISKALINIO SUSITARIMO [TRAUKIMAS] ES TEISE <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto aptarimas
EUROPOS EKONOMIKOS IR FINANSŲ MINISTRAS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Politinio lygmens diskusijos 	ES INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMAS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Europos Parlamento ir Komisijos bendradarbiavimo praktikos įforminimas
EURO ZONOS IŠORĖS ATSTOVAVIMAS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto aptarimas 	
Iki 2019 m. vidurio	
FINANSŲ SĄJUNGA	EKONOMINĖ IR FISKALINĖ SĄJUNGA
BANKŲ IR KAPITALO RINKŲ SĄJUNGA <ul style="list-style-type: none"> ✓ Visu pajėgumu veikianti Bendro pertvarkymo fondo bendra finansinio stabilumo priemonė ✓ Europos indėlių garantijų sistemos taikymas ✓ Visų svarstomų kapitalo rinkų sąjungos srities teisėkūros iniciatyvų užbaigimas 	ES DAUGIAMETĖ FINANSINĖ PROGRAMA <ul style="list-style-type: none"> ✓ Laikotarpio po 2020 m. pasiūlymų dėl struktūrinių reformų rėmimo priėmimas ✓ Laikotarpio po 2020 m. pasiūlymo dėl specialiosios konvergencijos priemonės, skirtos euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms, priėmimas ✓ Laikotarpio po 2020 m. pasiūlymo dėl stabilizavimo funkcijos priėmimas
DEMOKRATINĖ ATSKAITOMYBĖ IR VEIKSMINGA VALDYSENA	
EUROPOS VALIUTOS FONDAS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto priėmimas 	EURO ZONOS IŠORĖS ATSTOVAVIMAS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto priėmimas
EUROPOS EKONOMIKOS IR FINANSŲ MINISTRAS <ul style="list-style-type: none"> ✓ Bendras sutarimas 	FISKALINIO SUSITARIMO [TRAUKIMAS] ES TEISE <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pasiūlymo dėl teisėkūros procedūra priimamo akto priėmimas
Galimi tolesni veiksmai, 2019 m. pabaiga–2025 m.*	
FINANSINĖ SĄJUNGA	EKONOMINĖ IR FISKALINĖ SĄJUNGA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tolesnis kapitalo rinkų sąjungos iniciatyvų įgyvendinimas ✓ Veiksmai siekiant išleisti Europos saugų turtą ✓ Valstybių garantijomis užtikrintų skolų pozicijų reglamentavimo tvarkos pakeitimai 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naujos daugiametės finansinės programos įgyvendinimas ✓ Visu pajėgumu veikianti stabilizavimo funkcija ✓ Stabilumo ir augimo pakto taisyklių paprastinimas
DEMOKRATINĖ ATSKAITOMYBĖ IR VEIKSMINGAS VALDYMAS	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Visateisės Europos ekonomikos ir finansų ministro, fondas kuris yra Euro grupės pirmininkas ir Komisijos pirmininko pavaduotojas, pareigos 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Visu pajėgumu veikiantis Europos valiutos ✓ Euro zonos išdo įsteigimas

* Išsamesnės informacijos galima rasti 2017 m. gegužės 31 d. Diskusijoms skirtame dokumente dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities.

Šaltinis: Europos Komisija

2 priedėlis. Bankų sąjungos sukūrimo iki 2018 m. veiksmų planas. 2017 m. spalio 11 d. Komisijos komunikato santrauka

2017 m.

- ✓ Teisėkūros institucijų susitaria dėl pirmųjų klausimų, įtrauktų į **2016 m. lapkričio mėn. pateiktą bankų sektoriaus priemonių rinkinį** (9-asis tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas (TFAS 9), kreditorių hierarchija ir didelė pozicija užsienio valiuta išreikštos skolos atžvilgiu) ir didelę pažangą dėl likusių rinkinio priemonių.
- ✓ Komisija išaiškina dabartinius priežiūros įgaliojimus, skirtus su **neveiksniomis paskolomis** susijusiai rizikai mažinti, remdamasi bendro priežiūros mechanizmo peržiūros ataskaita.
- ✓ Komisija pateikia pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto dėl investicinių įmonių reikalavimų peržiūros.

2018 m.

- ✓ 2017 m. ketvirtą arba 2018 m. pirmą ketvirtį Europos Parlamentas patvirtina poziciją, o Taryba – bendrą požiūrį dėl **2016 m. lapkričio mėn. bankų sektoriaus priemonių rinkinio**, o 2018 m. antrą ketvirtį teisėkūros institucijos jį priima.
- ✓ 2018 m. antrą ketvirtį Europos Parlamentas patvirtina poziciją, o Taryba – bendrą požiūrį dėl **Europos indėlių garantijų sistemos** pasiūlymo, o 2018 m. ketvirtą ketvirtį teisėkūros institucijos jį priima.
- ✓ Pasiekiamas susitarimas dėl **Bendro pertvarkos fondo bendros finansinio stabilumo priemonės** (2018m.)
- ✓ 2018 m. pavasarį Komisijos pateikia pasiūlymą dėl priemonių, kuriomis sprendžiamos su **neveiksniomis paskolomis** susijusios problemos (jį teisėkūros institucijos priima ne vėliau kaip 2019 m. pradžioje).
- ✓ Patvirtinama sistema, sudaranti sąlygas išleisti **valstybės obligacijomis užtikrintus vertybinius popierius** (2018 m. pradžia).

2019 m. pavasarį

- ✓ Turėtų būti sukurtos visos numatytosios **rizikos mažinimo** ir **rizikos pasidalijimo** priemonės ir prasidėti **įgyvendinimo etapas**.

Šaltinis: Europos Komisija